

Även efter Dreyfusaffären och till och med sedan han blivit en ledande politiker framträdde Blum som litterär författare och kritiker. Hans lilla skrift om Stendhal hör till de klassiska arbetena i ämnet, trots den något konstlade tillämpningen av en materialistisk historieuppfattning och tendensen att alltför mycket framhäva ömsinnet och lyckostråvan hos Stendhal — att göra honom till Blum själv. Hans bok om äktenskapet (Du Mariage), där han pläderar för ett friare erotiskt samliv, blir mindre tilltalande genom de förstukket skrytsamma berättelserna om egna äventyr.

Först i femtiårsåldern blev Blum känd som politiker. Han invaldes i deputeradekammaren 1919 och blev inom kort det socialistiska partiets ledare. Såsom sådan var han betydande främst genom sin våltalighet och sin publicistiska förmåga; under många år var han politisk chef för "Le Populaire". Blums passionerade temperament och måhända också taktiska hänsyn drev honom länge att inta en medlande position mellan socialdemokrati och kommunism; han uttalade sig visserligen för ett maktövertagande med demokratiska och legala medel, men förklarade att socialiseringsprocessen krävde ett slags provisorisk diktatur — en "semester för legaliteten" — och att socialisterna under inga förhållanden fick i regeringsställning samarbeta med andra partier. Den franska parlamentarismens svårigheter under 1920- och 1930-talen berodde till inte ringa del på att socialistpartiet under Blums ledning höll fast vid denna marxistiskt präglade linje, som i en rad andra demokratier övergivits då partiet nådde praktiskt inflytande.

Folkfrontens seger 1936 medförde en ändring i denna taktik; i spetsen för en blandad radikal och socialistisk regering och med kommunistiskt stöd blev Blum konseljpresident. Hans verksamhet under de följande åren — i regel som regeringschef eller regeringsmedlem — har skarpt kritiserats. Blums våltalighet firade triumfer, men han beskyldes av många, även bland sina egna, för bristande fasthet och konsekvens. Säkert är att hans ställning var utomordentligt svår; till höger hade han en alltmer aggressivt, fascistiskt färgad opposition, till vänster kommunisterna som opålitliga och hänsynslöst taktiska pådrivare. Av högern anklagades han för att icke ha bestämt inskridit mot fabrikssockupationerna 1936, för att vanvärda försvaret och för att genom lagen om sju timmars arbetsdag — tillkommen för att bemästra arbetslösheten — ha försvagat produktionen; kommunisterna

angrep honom framför allt för non-interventionspolitiken under det spanska inbördeskriget. Under Vichyregimen dömdes han till fängelse för försummelse av landets försvar och fördes 1943 till Tyskland; hans försvarstal i Riomprocessen hör till de ståtligaste bevisen på hans retoriska förmåga.

Då Blum befriades ur tysk fångenskap var han sjuttio år gammal; socialistpartiet hade förlorat sin ledande position inom arbetarklassen; än en gång gällde det att slåss på två fronter — nu mot de Gaulle och kommunismen. Ett par månader var Blum ånyo konseljpresident, men partiets ledning övergick i andra händer. Vid Blums död kommer man dock att se honom som en av socialismens stora män: efter Jaurès den främste i Frankrike.

Herbert Tingsten.

*

*
Léon Blum, som tillhörde en förmögen och kultiverad fransk-judisk familj, var en av de för Frankrike typiska intellektuella som ger landets kultur särprägel och rikedom. Som ung man var han främst litterärt intresserad, men i likhet med många andra landsmän som trädde ut i livet under 90-talet väcktes hans politiska och sociala intresse av Dreyfusaffären. Blums memoarer från detta skede (Souvenirs sur "l'affaire") är kanske det mest lysande han skrivit. Striden för Dreyfus blev symbolen för all kamp för frihet och rättfärdighet; den eld som då tändes bevarade Blum ännu som en gammal och till synes definitivt misslyckad man. Denna kollektiva känslökris, skriver han, utmärktes av "den minskade känslan för livets värde... När jag tänker tillbaka på den hetsigaste tiden under affären är detta mitt starkaste minne: varken för mina vänner eller för mig själv syntes det egna livet vara av betydelse; vi skulle utan tvekan och framför allt utan minsta ansträngning ha offrat oss för det vi ansåg vara sanningen och rättvisan."

Mans

9 l. 5 ul. 3 m.

5 k. 2 a.

S: a 24.